

ዕርቂ ምስ ሕልናና

December 30, 2018

ብልምዲ፡ ሰባት ዓቢ በደል ምስ ዝፍጽሙ "ሕልና የብሎምን" ብምባል ኢና እንገልጽም። ይኹን እምበር፡ ሰብ ኮይኑ ሕልና ዘይብሉ ፍጡር የለን። እንተሰ ብኣብ ውሽጥና ዘቃልኦ ናይ ፈጣሪና ድምጺ፡ ካብ ግዜ ንእስነትና ኣትሒዝና ዘማዕበልናዮም መረጃታታት፡ ወይ እውን ብሰንኪ ናይ ኣከባቢና ጽልዋታት፡ ነፍሲ ወከፍና ወነንቲ ሕልና ኢና። እዚ ካብ ኮነ እቲ ሓቂ፡ ሓሳብና ወይ ግብርና ክሳብ ክንደይ ኢዩ ምስ ሕልናና ተመዓራርዩ ነጸብራቕ ናይቲ ባህርያውን ቅቡልን ጠባይ ናይ ሕብረተሰብና ኮይኑ ዘሎ ኢልካ ምምርማር ኣዘዩ ኣገዳሲ ይኸውን።

ንምዃኑ ሕልና ማለት እንታይ ማለት ኢዩ፤ ሕልና ትብል ቃል ዝተፈላልዩ ኣምራት ዝሓዘለትን ብዙሓት መግለጺታት ዘለዋን እኳ እንተኾነት፡ ብሓፈሽኡ ሕልና ማለት ንጽቡቕን ቅኑዕን ካብ ሕማቕን ግጉይን ክውንነታት ፈሊና ነቶም ጽቡቕትን ቁንጥትን ክውንነታት ክንስዕቦምን ከተግብርምን ነቶም ሕማቕትን ግጉይትን ክውንነታት ድማ ክንገጽጎምን ክንብድሆምን ዝደፋፍኣና ካብ ውሽጢ ነብስና ዝምንጩ ሓይሊ ኢዩ። በዚ ናይ ውሽጥና ሓይሊ ምስ እንምራሕ ኢና እምበኣር ዕግበትን ርግኣትን ረኽብና ምለእነት ክስመዓና ዝኸእል። ብሕልናና ክንምራሕ እንድሕሪ ደኣ ኮይና በዘም ዝስዕቡ ቀንዲ ናይ ሕልና ትእዛታት ክንቅየድ ግዴታ ይኸውን። ቀዳማይ፡ ፍርሓት ፈጣሪ ምህላው ጥራይ ዘይኮነ ንትእዛዛት ፈጣሪ ምትግባር ኢዩ። ካልኣይ፡ ንሓቕን ሓሶትን ክትፈሊ ምኸኣል ጥራይ ዘይኮነ ኣብ ጎድኒ ሓቂ ደው ኢልካ ምሙጋት ኢዩ።

ሳልሳይ፡ ክትመርኩን ክትኣልን ዓቕሚ ምድላብ ጥራይ ዘይኮነ ቦቲ ቅኑዕ ኣጋባብ ክትምራሕን ክትእለን ከለኻ ኢዩ። ራብዓይ፡ ብሕሰም ካልኣት ሰባት ምድንጋጽ ጥራይ ዘይኮነ ለጋስ ምዃን ኢዩ። ሓሙሻይ፡ ብስምዒት ጥራይ ዘይኮነ ብብቕዕ ምኸንያት ዝተሰነዩ ውሳኔ ከተግብር ከለኻ ኢዩ። ሻዱሻይ፡ ኣብ ናይ ካልኣት ሰባት ጽቡቕ ግብሪ ምሙርካስ ጥራይ ዘይኮነ ካልኣት ሰባት እውን ኣባኻ ክመርኩሱ ፍቓደኛ ምዃን ኢዩ። ሻብዓይ፡ ብዝሰራሕኩዮ ነገር ምሕባን ጥራይ ዘይኮነ ውጽኢት ሰራሕካ ንውሽጥኻ ብፍናንን ፍስሃን ክመልኦ ከሎ ኢዩ። ሻምናይ፡ ንዘድልዩካ ነገር ክትረክብ ምሕታት ጥራይ ዘይኮነ ንኹሎም ዝተገበሩልካ ነገራት ብልቢ ምምስጋን ኢዩ።

ታሸዓይ፡ ንነገራት ብዕምቆት ምምርማር ጥራይ ዘይኮነ ካብ ርሑቕን ቀረባን ከምኡ እውን ብኹሎም ሸነኻት ርኢኻ ንነገራት ብሰፊሑ ምግንዛቦም ኢዩ። ዓስራይ፡ ናይ ባዕልኻ ፍትሕን ሓርነትን ማዕርነትን ክኸበር ምጽግር ጥራይ ዘይኮነ

ናይ ካልኦት ሰባት ፍትሕን ሓርነትን ማዕርነትን ምኽባርን ብካልኦት ሰባት ንኸይገሃስ ምቅላስን ኢዩ። ብኣንጻር ናይ ዘም ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሱ ቀንዲ ትእዛታት ሕልና እንኸይ ጉዕዞ ግን ብድርኺት ፍርሕን ቅንእን ጽልእን በለጽን ንዕቀትን ኣብ ዓንኬላዊ መንገዲ ግጭት ሸንኮለል ምባል ኢዩ ጥራይ ዘይኮነ ኣብ መወዳእትኡ ካብዚ ኣካይዳዚ ዝረብሕ ሰብ ብፍጹም ክህሉ ኣይክእልን። እቶም ካብዚ ናይ ዕግርግር ሃዋዑ ኣምሊጦም ናብ ህድኣትን ዕግቦትን ዝሰፈኖ ናይ ሓንጎል ቅሳነት ዘምርሑን ኣብ ሕብረተሰብም ኣዎንታዊ ጽልዋ ዝፈጥሩን እምበኣር እቶም ንሕልናኦም ዝፍትሹ ሰባት ጥራይ ኢዮም።

ካብ ኩሎም እቶም ምእንቲ ሰባት ክርእዩልና፡ ገንዘብ ክንከሰብ፡ ደራጃና ከነልዕል፡ ሸውሃትና ከነዕግብ ኢልና ብምሕላን ብዙሕ ግዜናን ገንዘብናን እነጥፍኣሎም ጉዳያት፡ ነቶም ምስ ሕልናና ዝቃደዉ ንኣሸቱ ስርሓት ምስራሕ ዝያዳ ዕግቦትን ውጽኢትን ንረክብሎም። እንተኾነ ግን፡ ምስ ትእዛዛት ሕልናና ዝሰማምዑ ንኣሸቱ ስርሓት ሰሪሕና ዓበይቲ ዓወታት ከነመዝግብ ክንዲ ንፍትን፡ ብዙሕ ግዜ ንሰባት ኣዐሺናን ዓሚጽናን መመኸነይታታት ፈጠርናን ንኣሸቱ ዓወታት ከነመዝግብ ዝያዳ ንሃልኸ።

እዚ ተርእዮ እዚ ግዙን ክኸውን ዝኸኣለ ንሕልናና ጎሲና እንጎናጸፎ ዓወት ብቐንዱ ውድቀት ናይ ገዛእ ነብስና ምዃኑ ካብ ዘይምርዳእ ዝነቐለ ኢዩ። ንኣብነት ሓደ ፍትሒ ዝተነፈሰ ሰብ ንወጽዓታቱ መመኸነይታታት እንዳ ፈጠረ ንዓበይቲ በደላት ምስ ዘነኣእስ፡ ንሱ ባዕሉ ኢዩ እቲ ቀዳማይ ናይ ገዛእ ነብሱ በዳሊ። እዚ ሰብ እዚ ናይ ካልኦት ሰባት መሰል ዝረገጽ ዘሎ እንዳ መሰሎ ንባዕሉ ክርገጽ የፍቅድ ኣሎ ማለት ኢዩ። እቲ ኣዚዩ ዘሕዝን ግን እዚ ሰብ እዚ ተበዳልን ናይ ገዛእ ርእሱ በዳልን ምዃኑ ክርድኦ ብዘይምክኣሉ ኢዩ። ምስ ሕልናኡ ንዝመክር ሰብ ግን ከምዚ ዓይነት ተግባር ምስ ጽላለ ከነጻጽፎ ናይ ግድን ኢዩ። ምስ ሕልናና ክሳብ ዝመኸርና እምበኣር ይትረፍ ናይ ባዕልና መሰል ብናይ ገዛእ ባዕልና ፍቓድ ክርገጽ ናይ ካልኦት ሰባት መሰል ክርገጽ እውን ከነፍቅድ ኣይንክእልን።

ካብዚ ብምብጋስ፡ ከም ኤርትራውያን ብዛዕባ ህዝብናን ሃገርናን ክንሓስብ ከለና ንሕልናና ሸለል ከይበልና ምስ ነብስና ክንመክር ኢዩ ዝግብኣና። ከምቲ ኣቐዲሙ ዝተገልጸ፡ ንቅነዕ ቅነዕ ንጌጋ ድማ ጌጋ ምባል ኣብ ቦትኡ ኮይኑ ብመሰረት ሕልናዊ ሓላፍነትና ግን ነቲ ቅነዕ ክንድግፎን ብግብሪ ክንስዕቦን ነቲ ጌጋ ድማ ክንነጽጎን ብግብሪ ክንብድሆን ኢዩ ዘለና። ኣብዚ ግዜ እዚ ኣብ ህዝብናን ሃገርናን ዓቢ በደል ክፍጸም እንዳ ረኣዩ ከም ዘይረኣዩ ገጸም ከዊሎም ዝኸዱ ኤርትራውያን ብዙሓት ኢዮም። ነዚ በደል እንዳ ረኣዩን ናብ ገደል ዝመርሕ መንገዲ ሓዞም እንዳ ተጓዓዙን “ጽቡቕ ኣለና፡ ንኺድ ጥራይ” ዝብሉ እውን ኣይተሳእኑን። ዝበዝሐ ክፋል ናይቲ ንህሉው ኩነታት ህዝብናን ሃገርናን ብንጽር ተረዲኡ ኣንጻር ዓመጽ ዝመግት ደላይ ፍትሒ እውን እንተ ኾነ ካብ ደሌት ሓሊፉ ብግብሪ ውጺኢታዊ ስራሕ ከይሰርሕ ብሕማም ዕጥይጥይን ምዝሕታልን ኢዩ ዝሰቐ ዘሎ። ኣብ ከምዚ ዝኣመሰለ ኩነታት፡ እንተስ ብሸለልትነት፡ እንተስ ኮነ ኢልካ፡ እንተስ ብምዝሕታል፡ ሕልናና ኢያ እታ ቀንዲ ግዳይ ስእነተ ፍትሒ ኮይና ዘላ። ምስ ሕልናና እንድሕሪ ደኣ ተዓሪቕና ጥራይ ኢና እምበኣር ኣብ መንጎናን ኣብ መንጎ ሕብረተሰብናን ዕርቂ ፈጠርና ፍትሕን ማዕርነትን ሓርነትን ኣብ ሃገርና ከነስፍን እንክእል።

ዶ/ር ቶማስ ሰለሙን

ድምጺ ሰላምን ደሞክራሲን ኤርትራ 02-01-2019